

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת תרומה

אל תתבייש לבקש את זה!

למה התורה צריכה לפרט כל כך על בניית המשכן? מה ההבדל בין "משכן ל'אוהל'" ואיך מבקשים קרבת ה' למרות הבושה הגדולה?

בפרשת השבוע אנו לומדים על ציוויי של הקב"ה: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ומיד אנו עוברים לתיאור בניית המשכן. דבר אחד בולט מיד למי שקצת מתבונן בפסוקים: התורה אינה מסתפקת בתיאור כללי של המבנה, אלא יורדת לפרטי פרטים ומפרטת בדקדוק רב את המידות, החומרים והכלים.

בנוסף לכך, המשכן מלווה כל יהודי בתפילתו מדי יום. הרי אנו מצווים לכוון את ליבנו בתפילה לכיוון קודש הקודשים; ולפי זה, בכל פעם שאדם עומד לפני ה', הוא מצייר בנפשו את מבנה המשכן.

כאן עלינו לשאול: מדוע התורה האריכה כל כך בפרטים הטכניים? וכיצד 'ציור המשכן' של היהודי בתפילתו משפיע לו על הקשר שבינו לקדוש ברוך הוא?

'משכן' או 'אוהל מועד'?

כדי להעמיק בכך, עלינו להבחין בין שני השמות בהם התורה משתמשת: 'משכן' ו'אוהל מועד'.

קודם כל, שני השמות הללו הם כנגד שתי שכבות של כיסוי: ה'משכן' הוא השכבה הראשונה ("וְאֵת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֹשֶׂר יָרִיעַת"), ומעליה נפרש ה'אוהל' ("וְעֹשֶׂיֶת יָרִיעַת עֲזִים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן"). אולם מעבר לכך, שני השמות הללו מבטאים שתי הסתכלויות שונות של תפקיד המשכן. השם 'משכן' מלמד על כך שהמקום נועד להשראת השכינה – שהקדוש ברוך הוא ישרה את שכינתו בתוכנו. לעומת זאת, הכינוי 'אוהל מועד' מלמד על המפגש שלנו עם

בראשות הרב יצחק גינזבורג שליט"א

הקב"ה; זהו המקום שבו אנו עומדים לפני ה' ו'מתוועדים' איתו, כפי שנאמר בפסוק:
'וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שְׁמָה'."

לאור זאת, ניתן לצייר את עניינו של המשכן בשתי צורות:

מצד אחד, המשכן הוא המקום שבו ה' שוכן בתוכנו. לפי מבט זה, אנחנו איננו אלא כלי לכך שה' ישכון בתוכנו ('משכן'). מצד שני, ניתן להסתכל על המשכן כ'אוהל מועד' – האוהל מקיף גם את המשכן וגם אותנו שנמצאים בתוכו, ולכן הוא מבטא מקום שבו הקדוש ברוך הוא ואנו נמצאים יחד תחת אותה חופה.

כאשר יהודי עומד בתפילה ומצייר לנגד עיניו את המשכן, עליו לשלב את שתי התנועות הללו בנפשו: עליו לצייר מצד אחד את ה' השוכן כך שמציאותו מתבטלת אליו, ומצד שני עליו לצייר שה' 'מתוועד' יחד איתו.

שני הכרובים

הקשר המיוחד המתבטא בכינוי 'אוהל מועד' – המקום בו הקב"ה נועד יחד איתנו – בא לידי ביטוי בצורה העוצמתית ביותר בשני הכרובים שהיו על הכפורת בקודש הקודשים. הכרובים, ה'מעורים' זה בזה, ממחישים את הקשר שבין הקדוש ברוך הוא לעם ישראל, בקשר של שניים החפצים זה בקרבתו של זה.

אולם, דווקא הקשר הזה, בו ה' 'מתוועד' איתנו, דורש צניעות יתרה וכיסוי. לכן נקבע מקומם של הכרובים במקום הצנוע ביותר – בקודש הקודשים – מקום אליו אין רשות לאיש להיכנס, מלבד לכהן הגדול ביום הכיפורים.

מדוע הקשר הקרוב והחי הזה שבין הקדוש ברוך הוא לישראל דורש צניעות גדולה כל כך?

הקשר בינינו לקב"ה, בו ה' נותן מקום לקיומנו, הוא קשר שממלא אותנו בתחושת בושה קיומית. אנו חשים בושה לבטא עד כמה אנו חפצים שה' יחפוץ בקרבתנו, שכן אנו מכירים בכך שבכלל לא שייך לבקש בקשה כזו משונה. אנו יודעים היטב שאין שום הצדקה למילוי בקשתנו, ובכל זאת, אנו מבקשים את הקרבה הזו – אך אנו עושים זאת מתוך צניעות, הכרובים היו "סוככים בכנפיהם", מכסים את התשוקה הגדולה שביניהם, והם היו עומדים בתוך המקום הנסתר ביותר, קודש הקודשים.

מתי ישנה אפשרות להיכנס אל המקום המקודש הזה? דווקא ביום הכיפורים, היום שבו אנו מבקשים סליחה וכפרה. מכאן אנו למדים כיצד עלינו לגשת אל הקודש: עלינו לבקש את הקשר הקרוב עם ה' בכל ליבנו, אך יחד עם זאת לבקש סליחה על כך שאנו 'מעזיזים' לחפוף במשהו שבכלל לא שייך לבקש.

שני לוחות הברית

מלבד הכרובים, שוכן בקודש הקודשים דבר מכוסה ונסתר עוד יותר, שאינו נגלה לעולם ואינו יוצא מכיסויו: שני לוחות הברית.

לוחות אלו נושאים בתוכם את מהות מעמד הר סיני, עליו אמרו חז"ל: 'אנא נפשי כתבית יהבית' – הקדוש ברוך הוא כתב ונתן את עצמו אלינו. לוחות הברית מגלים לנו סוד כמוס: הרצון שלנו לקשר עם ה' אינו מתחיל רק מאיתנו. הבעירה הפנימית של הלב והכיסופים שלנו שה' יחפוץ בנו נובעים מכך שהקב"ה עצמו חפץ לגלות את עצמו בתוכנו.

כאשר אנו עומדים לפני ה' בתפילה ומציירים את המשכן, אנו נזכרים שהתשוקה שלנו לה' היא הד לכך שהוא רוצה לשכון בקרבנו.

אמנם, בשעת מעמד הר סיני, כאשר ה' גילה את תשוקתו להתגלות בתוכנו, לא היינו יכולים לעמוד בגילוי האדיר הזה. כאשר ה' מגלה את החפץ שלו אלינו, לא נשאר לנו מציאות, ולכן בשעת מתן תורה כתוב על עם ישראל ש'פרחה נשמתו'.

תכליתו של המשכן כולו היא לשמר בקרב עם ישראל את מעמד הר סיני, כך שנוכל לחיות את הגילוי הזה בתוך המציאות שלנו.

במתן תורה גילה לנו הקדוש ברוך הוא עד כמה הוא חפץ בנו, וגילה לנו שהוא נותן את עצמו אלינו. והמשכן מלמד אותנו כיצד עלינו לבטא את הגילוי הזה בחיים שלנו: כדי לבטא בתוך החיים שלנו את הרצון הגדול של ה' אלינו, אנו זקוקים ל'כיסוי בתוך כיסוי'.

הגילוי של מעמד הר סיני הוא באמת נקודת החיים שלנו, איננו מסוגלים לחיות בלעדי נקודת החיים הזו אך מצד שני גם אין לנו יכולת לחיות איתה, כי אנחנו נתבטל לגמרי. המשכן נועד לתת לנו את היכולת לשמר בתוכנו את נקודת החיים הזו, כך שהיא תמשיך להיות נקודת המרכז של החיים שלנו ונוכל לחיות אותה בתוך המציאות שלנו.

לשם כך אנו מכסים את לוחות הברית, את הביטוי של מעמד הר סיני. הכיסוי הוא לשם שמירה, אך השמירה היא לשני הכיוונים: היא גם שמירה על הגילוי של מעמד הר סיני, שהוא נקודת החיים שלנו, וגם שמירה על החיים שלנו שלא יתבטלו. לכן זו שמירה שמגיעה דווקא על ידי כיסוי והסתרה. עלינו לכסות את התשוקה של ה' אלינו, ולגלות בתוכנו את התשוקה שלנו אליו (שבפנימיות, כאמור, תשוקתנו נובעת מתוך התשוקה של ה' אלינו). רק על ידי השמירה הזו, אנו יכולים לגלות בתוך המציאות שלנו את התשוקה של הקב"ה אלינו שהתגלתה במעמד הר סיני.

שבת שלום!

בית המדרש 'עוד יוסף חי'

